

«Insultu  
nopelnīju pats  
ar savu rīcību»

Mūzikis **ARNIS MEDNIS** ir pārliecināts – savulaik pats ar savu rīcību nopolnījis insultu. Jo domājis tikai par sevi, ambīcijām, neklausoties tajos signālos, ko raidījis Radītājs.

Zaudēta ne tikai veselība, bet arī paša celtā māja Mārupē, ģimene, bizness. Tomēr viņš uzskata, ka no slimības ir arī ieguvumi – spēja domāt citādi, ne tik egoistiski un šauri. Spēja sadzirdēt to, kas citkārt būtu palicis nedzirdams. Spēja pateikties. Piemēram, par savu otro pusi – llvu, kas Arni atbalsta gan ikdienā, gan darba projektos.

**AGNESE:** Valsts simtgadi atzīmējat ar paša sacerētu koncertuzvedumu *Tālavas taurētājs*, kas savā ziņā ir jūsu augšāmcelšanās apliecinājums.

**ARNIS:** Rūdolfa Blaumaņa dzejo- li *Tālavas taurētājs* biju mācījies skolas laikā, un, kopš sevi atceros, to vienmēr skaitīja mans tēvs. Viņam bija laba atmiņa, un viņš varēja citēt veselām lappu- sēm – ne tikai *Tālavas taurētāju*, bet arī *Lāčplēsi* un citus darbus, un viņš ar prieku to arī darīja.

Pēc gadiem, pēcinsulta posmā, lasot pēkšņi atradu *Tālavas taurētāju*, un tas mani dziļi aizķēra. Brīdi, kad to atkal izlasīju, veselība vēl nebija tik laba, lai varētu kerties klāt šā darba pārvēršanai muzikālā kompozīcijā, tāpēc noliku to malā. Bet, tuvojoties Latvijas simtgadei, sapratu: es beidzot atkal varu strādāt! Pirms gada sāku šo darbu komponēt, visu gadu cītīgi strādāju, un nu tas ir gatavs.

Jāatzīst gan, ka šis nebija viegls laiks. Pirmkārt, ir liela atbildība kerties klāt šāda mēroga darbam. Otrkārt, Rūdolfa Blaumaņa valoda gan ir ļoti skanīga, taču konkrēti šī dzeja nav rakstīta kā dziesma. Tajā bieži mainās metroritmika, un, lai to piemērotu skaņdarbam, man bija ko turēt. Jāņem vērā arī tas,

ka neesmu akadēmiski izglītots komponists. Esmu darbojies ar džezu un popmūziku, dēvējis sevi par *song writer* jeb dziesmu rakstītāju. Līdz ar to šis skaņdarbs, kas rakstīts kā kantāte korim, ir lielākais un nopietnākais darbs, ko jebkad esmu radījis, komponējis. Mūsdienīgu piesitienu koncertuzvedumam piešķirs videoprojekcijas baznīcas velvēs. Šīs projekcijas gan nebija pašmērkis, tās tika radītas, lai paspilgtinātu mūziku, lai stāsts uz klausītājiem iedarbotos vēl emocionālāk.

Žēl, ka koncertuzvedumu nepiedzīvos mani vecāki, tēvs nomira, kad man bija sešspadsmit gadu, bet mamma – pirms diviem gadiem. Domāju, viņi būtu lepni par šo manu veikumu.

**Teicāt – šis ir jūsu lielākais darbs. Interesanti, ka tas tapis nevis jūsu ziedu laikos, bet tagad. Pēc smaga insulta, ko piedzīvojāt pirms septiņiem gadiem.**

Pēc insulta daudz kas mainījās gan manā personībā, gan pasaules uzskatā. Slimība izmaina cilvēku. Biju tik tuvu otram krastam, ka ļoti daudz ko nācās pārvērtēt.

Ja jāsaka godīgi, insultu pats nopolnīju... Pirms insulta biju liels egoists. Domāju – es visu varu, visu daru, man viss pienākas, man viss būs. Negribu teikt, ka tagad neesmu egoists, tomēr sli-

augstumus. Nenoliešu, arī šobrid cenšos sasniegt savus sapņus, realizēt savas idejas. Tikai toreiz degviela, kas mani dzina, bija citāda.

**Jums bija par maz ar tiem panākumiem, kas jau bija? Sanēmāt Lielo mūzikas balvu, piedalījāties Eirovizijā, jums iznākuši vairāki albumi, jūsu viedokli novērtēja un nēma vērā.**

Jā, man bija par maz. Nekad nebija gana. Man nebija nekāda konkrēta mērķa, tikai iedomātas, nenoforūlētas virsotnes. Un vēl mana mulķīgā iedomā, ka Rīgā vajag džeza klubu! Daudzi man teicā: nevajag, nav tik daudz cilvēku, kas gribētu klausīties dzezu! Tas manu apņēmību tikai stiprināja. Sacīju: «Ko?! Citi nevar, es varu!» Te nu jūs redzat, kā es varēju...

Ne tikai tas. Vēl jau ar sievu bijām uzsākuši biznesu – būvējām Mārupē mājas un tās pārdevām. Ar šo biznesu biju iegriezies diezgan pamatīgā karuselī. Mana devīze bija – ja zemē mētājas zelta gabals, vai tad es būšu tik slinks, ka nepieliekšos un to nepānemšu?! Bankas bija devīgas, cilvēkus bija pārņemis alkatības velns. Tieši šis māju bizness bija tas melnais kauliņš, kurš krizes laikā sāka gāzt visus pārējos. Viss labi ieello-tais mehānisms salūza...

**Runājāt par savu egoistisko dzīvi. Bet jums taču ir bērni, tolaik bija arī**

**Domāju, ka šķiroties sievu nevis sāpināju, bet atbrīvoju – gan no emocionālas, gan fiziskas nastas.**

mība manu ego ir daudzkārt mazināju-si. Likusi domāt par to, kāds labums no manas darbošanās ir ciemiem cilvēkiem, uz ko gribu viņus aicināt.

**Slimību paredzēt nav iespējams. Tomēr bieži vien pirms traģiskiem notikumiem sanēmam signālus, kas mudina piebremzēt, varbūt apstāties pavas. Bija kādi signāli, kurus jūs ignorējat?**

Acimredzot tie signāli, ko Visuma Radītājs man raidija, netika sadzirdēti... Tie diemžēl neatnāk ne e-pasta, ne īsziņas veidā, tev jāprot atkodēt šifrētu ziņu. Jāprot Radītāju gan sadzir-dēt, gan saprast. Ja tu esi pārņemts ar sevi, savu ego, tu to pat nevis ignorē, bet vienkārši nepamani. Līdz Radītājs nēm lielo bozi un zveļ tev pa galvu, kā tas bija manā gadījumā. Pirms insulta viiss, kas man bija svarīgs, bija mū-zika un es. Man bija projekts projekta galā. Mērķis bija apmierināt savas ambīcijas mūzikā, sasniegt vēl nesasniegus

**sieva. Viņi neiebilda pret to, ka jūsu dzīves centrs esat tikai jūs pats?**

Kurš man ko varēja iebilst... Bērni re-dzēja, ka tētis nemitigi skrieni un strādā, bet vakarā nāk mājās pārnervozējies. Var jau būt, ka viss būtu beidzies citādi, ja manas darbības kulminācija ne-būtu sakritusi ar lielo ekonomisko krīzi Latvijā. Man viss sāka brukt un gāzties. Bērni redzēja, ka skrienu, mēģinu kaut ko glābt, lai gan bija skaidrs – tur nekas nav glābjams.

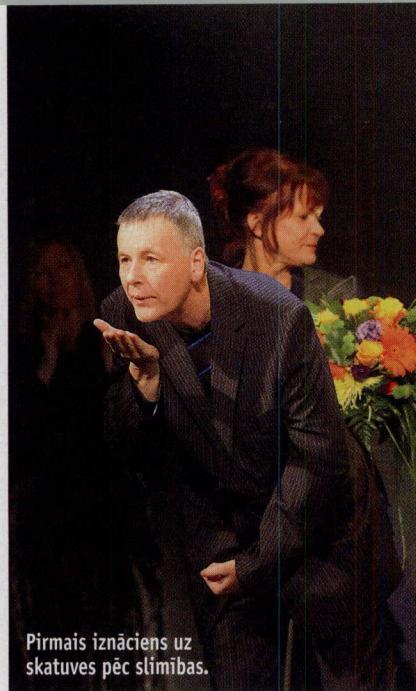
Nedomāju, ka manas prasības pret dzīvi bija ļoti augstas, tomēr man bija diezgan liela māja Mārupē, finansiāli nodrošināta ģimene. Vismaz reizi gadā visi kopā centāmies doties kādā ceļojumā. Nebija tā, ka ļoti svaidījā-mies ar naudu, bet bijām diezgan pār-tikuši. Zaudēju visu, kas man piederēja – māju, klubu, uzkrājumus. Es jau nezaudeju tikai naudu, es zaudēju arī pašapziņu, savu karjeru – visu to, ko visu mūžu biju būvējis. Nākamajā dienā

pēc tam, kad man notika insults, mums bija jāatbrīvo māja. Banka mūs lika no tās laukā. Un, kad es jau gulēju reanimācijā Stradiņa slimnīcā, mana sieva krāmēja mantas un organizēja pārcelšanos uz noīrēto dzīvokli.

Ne jau tikai es biju tas cietējs, arī manai bijušajai sievai Ivetai daudz ko nācās pārciest. Paralēli tam, kas notika mājās, viņai bija jāuztraucas arī par mani. Ik pa laikam zvanot uz slimīni, viņa saņēma atbildi: «Vēl dzīvs...» – liekot saprast, ka nākamreiz, kad atbrauks vai piezvanīs, tā var arī vairs nebūt.

### **Runā, ka insulta brīdi cilvēks neko vairs nesaprot un nejūt. Ta ir taisnība?**

Nē. Todien, pārrodoties mājās, man sāpēja galva. Iedzēru pretsāpu tabletu un mazliet atlaidos. Kad pārradās sieva, piecēlos un gāju pāri istabai. Pēkši nokritu un paliku guļam – nevarēju piecēties. Sieva izsaucu ātros, bet es vēl dakteriem mēģināju iestāstīt, ka uz slimīni braukt nevajag. Līdz tam jutos kaut cik normāli, bet ātrajos pēkšni izjutu, cik tuvu esmu otram krastam. Man kļuva jo brīdi, jo sliktāk, šausmīgi sāpēja galva, šķita – lēnām slīdu prom. Sievai teicu, ka laikam ir *baigie sūdi*. Viens no mūsu ģimenes draugiem ir



Pirmais iznācēns uz skatuves pēc slimības.

spēriens no skaidrām debesīm. Vismaz man iepriekš nebija nekādu signālu par slimību. Varbūt galvassāpes. Bet kuram tad ik pa laikam nesāp galva? Iespējams, ja tai brīdi būtu pamērijis asinsspiedienu, būtu konstatējis, ka tas ir ap diviem simtiem, taču es neko nemēriju. Jutos labi un uzskatīju, ka esmu diezgan labā formā. Vienīgi tas drausmīgais stress, kas man bija diendienā.

## Kā pasakā par zelta zivtiņu – tu tikai vēlies un saņem, kamēr zivtiņai pietiek, un tev atņem pilnīgi visu.

toreizējais Bērnu slimnīcas galvenais ārsts Dzintars Mozgis. Teicu Ivetai, lai zvana viņam. Mums paveicās, ka tai brīdi viņš bija kopā ar kādu dakteri, kas pazīst gandrīz visus Latvijas ārstus. Šis ārsts bija piezvanījis uz Stradiņa slimnīcas Neiroloģijas nodoļu un lūdzis, lai mani labi apčubina. Kad mani ieveda, jau bija noorganizēts gan reanimatologs, gan magnētiskā rezonanse. Lielu pārējiem sakaujumiem Renāram Putniņam, kurš piekrita mani operēt un darīja visu, kas iespējams. Neviens kirurgs taču nevēlas parakstīt miršanas aplieciņu, bet manā gadījumā rezultāts varēja būt arī tāds. Līdz ar to dakteris taču varēja arī atteikt operāciju, pasakot, ka te vairs nekas nav darāms. Desmit minūšu laikā biju uz operāciju galda, kas mani arī glāba – ja ir insults, svarīga katra sekunde.

Trakākais, ka šai slimībai nav nekādu bridinājuma signālu. Piemēram, ja radušās problēmas ar kuņģi, cilvēks jau iepriekš jūt sāpes, dedzināšanu vai ciņus simptomus. Tāpat, ja problēmas skar citus orgānus. Taču insults ir kā zibens

izdarīju. Insults notika februāri, bet biju apsolījis meitai, ka jūnijā uz viņas izlaidumu Mākslas akadēmijā aiziešu pats savām kājām. Jā, mani soļi bija lodiņi, mani stutēja bijusī sieva Iveta, bet es to izdarīju.

Nu jau esmu ticis tik tālu, ka pats pārvietojos, uzķāpjū pa kāpnēm. Taču šobrid lielākais izaicinājums ir nonākt atpakaļ apritē. Pa slimošanas laiku visi mani cilvēki aizgājuši kur nu kurš, tagad komandu veidoju no jauna.

### **Jūs tik viegli runājat par izkāpšanu no ratīnkrēsla. Taču visdrīzāk tas no jums prasīja zvērigu darbu un apņemšanos.**

Bija grūti, ļoti grūti, un arī tagad nav viegli. Lielis paldies jāsaka manai bijušajai sievai Ivetai, kura visu grūtāko laiku bija man blakus un ļoti palīdzēja. Saviem spēkiem nevarēju ne padzerties, ne apēst maizes gabaliņu, ne aiziet uz tualeti. Esmu pateicīgs arī daudziem ciņiem, kas mani atbalstīja gan morāli, gan fiziski. Šobrid lielākais atbalsts ir mana otrā pusē Ilva. Neslēpušu, esmu viņu bildinājis un kaut kad būs arī kāzas.

### **Arni, daudzi jūs uzskata par nepateicīgu briesmoni, jo izšķirāties no sievas, kas jums tik daudz palīdzēja, un sagājāties ar citu sievieti.**

Varu tikai pateikt, ka mūsu attiecības bija sašķobiņušas jau pirms manas slimības. Krizes dēļ bruķa ne tikai finansiāla situācija, bet arī mūsu attiecības. Domāju, ka šķiroties sievu nevis sāpināju, bet atbrīvoju. Atbrīvoju gan no emocionālās nastas, gan fiziskām rūpēm par mani. Nemītīgi būt kopā ar cilvēku, kas jāaprūpē, nav viegli. Nav jau tikai jāpāgatavo ēst un jāpadod šķīvis – ir daudz citu lietu, kurās jāpalīdz. Turklat arī emocionāli ir ļoti grūti atrasties blakus cilvēkam, kuru skārusi slimība.

### **Izjuka ne tikai jūsu attiecības ar Ivetu, bet arī ar sievieti, kuru satikāt rehabilitācijas centrā. Arī viņu dēvējāt par savu otro pusī.**

Jāņem vērā, ka attiecības, kur vienu no cilvēkiem skārusi slimība, smaga slimība, ir pilnīgi citādas nekā tās, kur abi ir veseli. Tas prasa upurus, un vienā brīdī var kļūt par grūtu.

### **Un kā jūs satikāt Ilvu?**

Nejauši. Satikāmies saistībā ar kādu mūzikas projektu. Pagāja laiks, līdz sapratām, ka starp mums ir kaut kas vairāk nekā vienkārši paziņānas. Ka mums kopīgs ir ne tikai darbs, bet kaut kas vairāk. Nekad neesmu bijis sevišķi romantisks, un vienīgais kritērijs, kas lauj izvērtēt, vai šis man ir īstais cilvēks, ir – vai gribu visu laiku būt ar viņu kopā. Parunāties, iedzert tēju, aizbraukt uz jūru, kopā pastaigāties. Kopā ar Ilvu es tā jūtos. ļoti novērtēju un esmu

pateicīgs arī par palīdzību, ko Ilva man sniedz.

### **Iepriekš sacījāt – jums bija raksturīgi visu spēt, būt visu varošam. Slimība pagārēja iemācīties lūgt palīdzību.**

Jā, un tas bija ļoti grūti. Taču nav jau citu variantu – vai nu tu paliec gulošs, vai mācies lūgt palīdzību. Ar to jāsamierinās un jādomā, jācer – vienu dienu tas beigāsies, un tu varēsi visu izdarīt pats. Doma, ka visu varēšu, mani ļoti uztur. Diemžēl atlabšana no šīs slimības noteik lūgt lēnām. Uzlabojumus varu manīt tikai ar lielu laika distanci. Piemēram, pavasarī man vēl bija bailīgi kāpt pa kāpnēm, lūdzu, lai mana otrā pusīte ir blakus, un turējos viņai pie rokas. Bet šobrīd jau uzkāpju bez problēmām.

Ar visu to ik pa laikam uznāk melnie brīzi. Mans veids, kā ar tiem cīnīties, ir lūgšana. Labā ziņa ir – jo vairāk es spēju, jo vairāk daru, jo retāk melnie brīzi uzmācas.

### **Vai jūs mēdzat arī dziedāt un cīnīties arī šai ziņā atgūt formu?**

Patlaban es nedziedu, un nedomāju, ka to vairs jebkad profesionāli darišu. Ja gribētu dziedāt, man tas būtu jādara vismaz tai līmenī, kāds man bija pirmsi insulta, vai pat labākā, bet tādu fizisko formu šobrīd sasniegt nevaru.

### **Tatad jūsu prasības pret dzīvi un sevi tomēr nav mazinājušās...**

Nē, nav. Tikai tagad saprotu, ka par katru veiksmīgo lietu, ko izdodas sasniegt, jāpateicas, nevis jāuztver kā pašsaprotamu vai – vēl trakāk – jānoniecinā.

Vel jau arī tas, ka katram dziedātājam pienāk brīdis, kad viņš klūst mazliet par vecu dziedāšanai. Jādod vieta jauniem cilvēkiem, jauniem elkiem. Smejos, ka manas fānes tagad jau ir vecmāmiņas,

kas nevis iet uz koncertiem, bet auklē mazbērnus un ada zeķes. Starp citu, nākamgad savu darbību vismaz uz laiku atjaunos grupa *Odis*, tikai nu vairs nebūšu tās solists.

Pat ja mani nebūtu skāris insults, agri vai vēlu pienāktu laiks atvadīties no skatuvies un dot vietu jaunajiem. Tomēr, kad tagad paklausos vecos ierakstus, man šķiet – jā, bija baigi labi. Toreiz man tā nešķita. Likās – ai, kas tas ir, štrunts. Līdzīgi kā pasakā par zelta zivtiņu. Tu tikai izsaki vēlēšanās citu pēc citas, saņem visu, ko esi vēlējies, kamēr zivtiņai pietiek, un tev atņem pilnīgi visu. Jo tu nemāki ne novērtēt, ne pateikties.

### **Jums ir divi nu jau pieauguši bērni. Vai izdevies attiecībās ar viņiem atgūt to, ko palaidāt garām, būdams aizņemts tikai ar sevi un savām lietām?**

Diemžēl ne. To, kas palaists garām, vairs nav iespējams atgūt. Gan dēls, gan meita nu jau ir savā dzīvē. Lai kā man gribētos, mūsu attiecības vairs nevar būt pārāk ciešas, mēs nevaram parunāties ikreiz, kad gribētos, nevaram satikties tik bieži, cik man gribētos. Dēls vēl ir salīdzinoši netālu – viņš dzīvo Tukumā, bet meita un mazmeitiņa ir pavisam tālu – Norvēģijā. Viņas atbrauc tikai reizi pusgadā.

### **Sacījāt – jūs spārno doma, ka vienu dienu visu atkal varēsiet. Kas vēl?**

Visvairāk man gribas realizēt viens tos projektus, kas rosās manās domās. Ceru, nākamgad man tas izdosies. ļoti gribētos arī nopelnīt pietiekami daudz līdzekļu, lai varētu dzivot nevis īrēta dzīvoklī, bet pašam savā. Man gan savā ziņā paveicās – invaliditātes pensija plus autortiesību atlīdzība slimības trakākajā periodā ļāva noturēties virs ūdens. Toreiz tiesu izpildītāji vēl nebija

tikuši klāt manai autortiesību atlīdzībai. Tagad gan...

### **Tas nozīmē, ka joprojām cīnīties ar parādsaistībām?**

Jā, un, visticamāk, cīnīšos visu atlikušo mūžu.

### **Vai no visa pieredzētā esat guvis kādu mācību?**

Galvenokārt to, ka jāmēģina saklausīt un saredzēt Visuma Radītāja raidītās zīmes. No tā izriet viss pārējais.

Ar šodienas pieredzi es, piemēram, vairs nekad neņemtu kredītu. Jo tas nozīmē saistīties ar spēkiem, kas nav tie gaišākie. Varēju taču sēdēt paša celtājā Mārupes mājā un spēlēt džezu... Šo māju biju uzceļis par paša nopelnītu naudu bez neviena kredīta. To visu zaudēju. Vienu reizi esmu nobraucis garām mājai, kura man kādreiz bija tik milā. Izskatās, ka šobrīd tur kāds dzīvo.

Insulta dēļ esmu atbrīvojies arī no vadības pēc alkohola. Bez tā vairs nevareju dzīvot. Tas bija vienīgais līdzeklis, kas mani kaut uz brīdi glāba no ārprātīgā stresa, kura dēļ mani pastāvīgi drebīnāja iekšējs drebulis. Pēc slimības ar Visuma Radītāju noslēdzu līgumu – ja gribu atgriezties šai pasaulei un turpināt normālu dzīvi, alkoholam ir pielikts punkts. Alkohols nogalina smadzeņu šūnas. Ikvienam veselajam rezervē ir pāris miljonu šādu šūnu, taču man šādu rezervju nav. Neredzu nevienu iemeslu, kāpēc man vajadzētu lietot alkoholu. Pat glāzi šampanteša ne.

Cilvēku priekšā mēģinu izlikties mazliet brašķs, nekā esmu patiesībā, taču joprojām ticu, ka mans augšāmcelšanās stāsts turpinās un turpināsies. Mana atveselošanās teorija joprojām ir: domā kā vesels cilvēks, rikojies kā vesels cilvēks, un tu būsi vesels. Izklausās vienkārši, bet tas no manis prasa ļoti daudz.

